

»Rimligt vända sig till Socialstyrelsen«

Patientsäkerhetsutredningen hänvisar till norsk lagstiftning

I fallet med den dråpmisstänkta läkaren från Astrid Lindgrens barnsjukhus har såväl företrädare för läkarkåren som politiker och Socialstyrelsen uttryckt kritik mot att åklagaren inte tagit kontakt med Socialstyrelsen. Nu kräver flera att samarbete mellan myndigheterna förs in i författningen.

Patientsäkerhetsutredningen, som presenterades den 17 december förra året, förde fram ett förslag om att göra ett tillägg i förundersökningskungörelsen (1947:948). Det går ut på att utredning från Socialstyrelsen ska inhämtas när beslut fattats om att inleda förundersökning av händelser i samband med hälso- och sjukvård (sidan 359 i Patient-säkerhetsutredningen). Socialstyrelsen ska alltså vara åklagaren behjälplig i bedömningen av händelsen.

– Det handlar om väldigt få fall per år, och en åklagare kanske bara har ett sådant här ärende under hela sin karriär. Då är det rimligt att man vänder sig till Socialstyrelsen, som har kunskap på området, säger Per-Anders Sunesson som var huvudsekreterare i Patientsäkerhetsutredningen.

Utredningen hänvisar till norsk lagstiftning där det finns en liknande bestämmelse. I den norska lov om helsepersonell, kapitel 11, § 67, står bland annat att »Offentlig påtale finner sted hvis allmenne hensyn krever det eller etter begjæring fra Statens helsetilsyn«. Det betyder att åtal ska väckas om allmänna hänsyn kräver det eller efter begäran från Statens helsetillsyn.

I riktlinjer från norska riksadvokaten och från Statens helsetilsyn förklaras att lagen innebär att polismyndigheten

■ FAKTA 40 åtal mot norsk sjukvårdspersonal

Den norska lagen »helsepersonelloven« trädde i kraft 2001. Syftet var en önskan om att tillsynsmyndigheten skulle vara en mer aktiv part i värderingen av huruvida en händelse i hälso- och sjukvården var att betrakta som brottslig.

Enligt Jostein Vist, fackchef på tillsynsavdelningen vid Statens helsetilsyn, förordade tillsynsmyndigheten att åtal skulle väckas mot hälso- och sjukvårdspersonal i cirka 40 fall från 2002 till oktober 2008.

I ytterligare 10 fall rådde tillsynsmyndigheten åklagaren att väcka åtal mot

vårdgivare (»ägare av verksamheter«) under samma period.

13 ärenden där tillsynsmyndigheten rekommenderat åtal var ännu inte avgjorda i oktober 2008.

Av de avgjorda fallen har ungefär hälften medfört straffpåföljd för den åtalade.

Jostein Vist känner inte till fall där åklagarmyndigheten inte följt tillsynsmyndighetens uppfattning om huruvida åtal bör väckas.

Statens helsetilsyn motsvaras av Socialstyrelsens tillsynsenhet samt Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd.

för det första måste kontakta den lokala tillsynsmyndigheten för en åsikt om huruvida en utredning ska sättas igång då det gäller brott mot bestämmelser i hälsopersonallagen. Om en förundersökning inleds ska Statens helsetilsyn göra en värdering om åtal bör väckas eller inte. Det är hela tiden polisen/åklagarmyndigheten som fattar det slutgiltiga avgörandet om förundersökning och åtal, men enligt riksadvokaten ska stor vikt läggas vid uttalandet från tillsynsmyndigheten:

»Påtalebegjæring fra Helsetilsynet bør derfor være det prinsipale«, skriver riksadvokaten i sina riktlinjer till polismyndigheten.

Socialstyrelsens generaldirektör Lars-Erik Holm tycker att det vore en god idé att införa kravet på kontakt mellan myndigheterna i förundersökningsförordningen:

– Socialstyrelsen kan villkoren för hur man bedriver vård och kan förklara

gällande praxis. Det skulle skapa en mer allsidig belysning av problemet och en ökad kunskap hos bägge myndigheterna, säger Lars-Erik Holm.

Om man skulle ändra i den svenska förordningen, så att en utredning från Socialstyrelsen måste inhämtas om beslut om förundersökning fattas, tycker Per-Anders Sunesson det är självklart att det i Socialstyrelsens utredning ska framgå om myndigheten anser att åtal bör väckas eller om det hela ska hantaras som ett tillsynsärende. Men i den norska lagstiftningen poängteras att åklagarmyndigheten ska ta hänsyn till tillsynsmyndighetens råd i de flesta fall.

– Vi har inte gått på den linjen att tillsynsmyndighetens utredning ska vara avgörande, utan åklagaren fattar helt självständigt beslutet om att väcka åtal, säger Per-Anders Sunesson.

Sara Gunnarsdotter

Patientsäkerhetsutredningen är nu ute på remiss till den 17 april.

Dextropropoxifen och karbamazepin är olämpliga ihop

En kvinna i 70-årsåldern inkom till vårdcentralen med mycket svåra ryggsmärtor. Läkaren bedömde att det rörde sig om lumbago och ordinerade dextropropoxifen trots att hon visste att patienten också behandlades med karbamazepin.

Patienten har anmält läkaren till Ansvarsnämnden för felbehandling.

Läkaren bestrider att hon handlat fel. Hon nämner att apoteket inte hade Citodon

hemma denna dag (det är fem mil till nästa apotek) och att hon ordinerade dextropropoxifen i så låg dos som möjligt. Läkaren skriver också att hon var medveten om risken för biverkningar.

Metaboliseringen av karbamazepin förlängs av dextropropoxifen. Ansvarsnämnden anser därför att kombinationen bör undvikas, men skriver ändå att samtidig behandling absolut inte

är kontraindicerad. I så fall bör den utvärderas kontinuerligt för att möjliggöra nödvändiga dosjusteringar. Detta gjordes inte. Inte heller informerades patienten om risken med ordinationen. Det framgår inte av Ansvarsnämndens beslut om patienten drabbades av biverkningar och i så fall vilka.

Läkaren har enligt Ansvarsnämnden handlat oaktsamt och får en erinran. (HSAN 690/08)